

แสมดำ

ชื่อพฤกษศาสตร์: *Avicennia officinalis* L.

ชื่อพื้นเมือง: แสมดำ

ชื่อท้องถิ่น: แสมขาว

วงศ์ AVICENNIACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

นิสัย เป็นไม้ต้นขนาดกลาง - ขนาดใหญ่ สูง 8 - 25 เมตร **ราก** ระบบรากแก้ว หยั่งลึกลงดิน มีรากพิเศษออกตามลำต้น เป็นรากหายใจคล้ายดินสอ ยาว 15 - 25 เซนติเมตร เนื้อผิวดิน **ลำต้น** เรือนยอดเป็นพุ่มหนาแตกกิ่งระดับต่ำ ไม่มีพุ่มพอน เปลือกเรียบ หรือ แตกเป็นร่องเล็กน้อย สีเทาถึงเทาอมน้ำตาล หรือ น้ำตาลอมเขียว **ใบ** ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม แผ่นใบรูปรี หรือรูปไข่กลับ ขนาด 3 - 5 X 6 - 9 เซนติเมตร ฐานใบแหลม ปลายใบกลม ก้านใบยาว 0.7 - 1.1 เซนติเมตร ใบอ่อนมีขน ผิวใบด้านบนสีเขียวเป็นมัน ด้านท้องใบมีขนยาวนุ่ม สีเทาอมน้ำตาล **ดอก** สมบูรณ์เพศ ออกปลายกิ่ง หรือง่ามใบใกล้ปลายกิ่ง เป็นช่อเชิงลดแน่น มี 7 - 10 ดอก ก้านช่อดอกยาว 2 - 6 เซนติเมตร ดอกย่อยไม่มีก้าน เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 - 1.5 เซนติเมตร กลีบเลี้ยงมี 5 แฉก กลีบดอก 4 กลีบ โคนกลีบติดกันเป็นหลอดสั้นๆ แต่ละกลีบ ยาว 0.4 - 0.7 เซนติเมตร สีเหลือง หรือ สีเหลืองส้ม เกสรเพศผู้ 4 อัน อยู่เหนือหลอดกลีบดอก เกสรเพศเมียมี 1 อัน **ผล** รูปหัวใจเบี้ยวแบน ขนาด 2 - 2.5 X 2.5 - 3 เซนติเมตร มีขนนุ่มปกคลุมหนาแน่น สีเหลืองอมน้ำตาล ผิวเปลือกอ่อนนุ่ม มีรอยย่น ปลายผลมีจะงอยสั้น ผลแก่เปลือกจะแตกด้านข้างตามยาวผล และม้วนเป็นหลอดกลม ผลสีเหลืองอมเขียว แต่ละผลมี 1 เมล็ด

ลักษณะเด่น ใบกว้างปลายใบกลม ท้องใบสีเทาอมน้ำตาล และผลกลมคล้ายรูปหัวใจ

นิเวศวิทยา มักขึ้นตามริมชายฝั่งแม่น้ำ ตามริมชายฝั่งทะเล ที่เป็นดินเหนียวค่อนข้างแข็ง ไม่พบว่าขึ้นเป็นกลุ่มใหญ่ พบน้อยกว่าแสมขาว และแสมทะเล ออกดอกประมาณเดือนมกราคม - พฤษภาคม

ประโยชน์ ก้านและใบเผาไฟรมควัน แก้พิษจากสัตว์น้ำทุกชนิด โดยเฉพาะปลาทะเลมีพิษทุกชนิด เปลือก เป็นยาบำรุงกำหนด แก้ปวดฟัน ตำพอกฝีแตก เปลือกให้สีน้ำตาลแกมแดง กระจังเป็นยาแก้พิษงูได้ แก่น มีรสเค็มเฝื่อน ต้มน้ำแก้ลมในกระดูก แก้กระษัยโดยมากจะใช้คู่กับแก่นแสมसान (ขี้เหล็กป่า) เป็นยาขับโลหิตเสียของสตรี หรือ ใช้ต้มน้ำแก้ท้องร่วง ลำต้นเป็นเชื้อเพลิง ทำแผ่นหนาปูเป็นไม้พื้น ที่ปักชั่วคราว ลำต้นตรงทำเสาทำขั้ว เสาโป๊ะ ด้ามควิลเลียด เนื้อไม้อ่อนเหนียว เลื่อยไส ตบแต่งได้ง่าย เปลือกให้น้ำฝาดใช้ในการย้อมผ้า อวน แห

หมายเหตุ แสมดำปลายใบกลม ท้องใบสีเทาอมน้ำตาล ผลรูปหัวใจ ซึ่งแตกต่างจากแสมขาวที่มี
ปลายใบเรียวยาวแหลมยาว ท้องใบสีเงิน มองระยะไกลเห็นเป็นสีขาวบรอนซ์ ผลยาว รูปพริกชี้ฟ้า
ปลายผลมีจะงอยยาวค่อนข้างโค้ง ส่วนแสมทะเล ใบเรียบมันวาวเข้าหากันคล้ายหลอดกลม
ผลกลมกว่าแสมดำ